

Отже, ключовим інструментом для розвитку концепції смарт-спеціалізації в Україні в умовах зростаючої конкуренції є кластерні структури, які організовані для об'єднання та обміну досвідом, фінансуванням, лідерством та коучінгом, щоб зробити бізнес успішним, продуктивним, прибутковим та сприяти працевлаштуванню населення. Кластерні структури допомагають стимулювати інновації та стартапи, розвивають наявні сильні сторони, підтримують їх розвиток, таким чином допомагаючи їм стати лідерами, спеціалізуючись та співпрацюючи з іншими стейкхолдерами.

Список літератури:

1. Березіна О.Ю. Смарт-спеціалізація для покращення умов життя домогосподарств: європейський досвід. Економіка і організація управління. 2018. №4 (32). С.35-46. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/6573>
2. Matusiak Monika. Overview of the process of smart specialisation in Ukraine, Moldova and Tunisia. The European Commission's science and knowledge service. Joint Research Centre.
3. Розвиток підприємництва та його роль у реалізації підходу смарт-спеціалізації в Україні / Н.В. Швець, Г.З. Шевцова // Економічний вісник Донбасу. — 2020. — № 2 (60). — С. 53-66.
4. Бараннік В.О. Щодо сприяння розвитку регіональних кластерів в Україні. і НІСД «Щодо інституційного забезпечення розвитку промислових кластерів в економіці України» (2018 р.). Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-01/111Zapiska-SHevchenko-klasteryiAPU-28.11.2018-341b9.pdf>.
5. National/regional innovation strategies for smart specialisation (RIS3). *European Commission*. Website.URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/inf ormat/2014/smart_specialisation_en.pdf
6. Olena Snihova. Shans dlya ekonomichnoho vidrozhennya rehioniv, yakoho ne mozha vtrachaty. (2018)Website.URL: https://zn.ua/ukr/economics_of_regions/smart-specializaciya-ta-stupid-realizaciya-276489_.html
7. SMART-spetsializatsiya v Ukrayini: chomu ne tak, yak v Yevropi? Website.URL: <https://www.industry4ukraine.net/bez-kategoriyi-uk/smart-speczializacziya-v-ukrayini-chomu-ne-tak-yak-v-yevropi/>

УДК 339.9; 330.101

Т.Е. Белялов, Е.С. Аширов

KNUTD@edu.ua

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У контексті інноваційного шляху розвитку економіки, однією зі стратегічних цілей є створення підприємницьких університетів, діяльність яких базуються на глибокій інтеграції науково-дослідної, освітньої та інноваційної діяльності. Ця інтеграція спрямована на досягнення цілей сталого розвитку, зростання попиту на освітні послуги, а також на передбачення потреби в кадрах і науково-технічному забезпеченні національної економіки та пріоритетних галузей промисловості.

Актуальність розвитку підприємницьких університетів в світі обумовлена наступними факторами:

1. Підтримкою підприємництва, оскільки у сучасній економіці все більше акцентується на ролі підприємництва та інновацій, а розвиток підприємницьких університетів допомагає формувати та розвивати підприємницькі навички серед здобувачів вищої освіти;

2. Підтримкою інновацій, оскільки саме підприємницькі університети створюють сприятливу атмосферу для виникнення нових ідей та інновацій, а співпраця з бізнес-інкубаторами та акселераторами допомагає здобувачам вищої освіти та реалізовувати різноманітні проекти;

3. Створенням робочих місць через підтримку підприємницькими університетами стартапів та інноваційних компаній;

4. Співпрацею з індустрією, оскільки важливою частиною діяльності підприємницьких університетів є співпраця з корпораціями та бізнес-середовищем для підтримки стажування здобувачів вищої освіти та проведення спільних досліджень;

5. Підвищенням соціальної відповідальності, оскільки більшість підприємницьких університетів активно підтримує соціальні ініціативи, що спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку.

В цілому, розвиток підприємницьких університетів має велике значення для підготовки молоді до викликів сучасного бізнесу та сприяє створенню інноваційних рішень для суспільства та економіки в цілому.

Розглянемо досвід функціонування підприємницьких університетів в провідних країнах світу.

Велика Британія має багатий досвід у створенні підприємницьких університетів, які активно співпрацюють з бізнесом та інклюзивними програмами для здобувачів освіти. Провідні університети Великої Британії, такі як University of Warwick, University of Oxford, Imperial College London, Cambridge Judge Business School та London School of Economics and Political Science співпрацюють з багатьма компаніями та галузями, надають освітні послуги, розвивають підприємницькі навички серед здобувачів освіти та підтримують інноваційні проєкти.

Швеція та Нідерланди славляться своїми технологічними університетами, діяльність яких спрямована на розвиток інновацій та підтримку підприємництва в своїх країнах та за їхніми межами. Такі університети, як Chalmers University of Technology, University of Gothenburg, University of Twente та Delft University of Technology активно співпрацюють з бізнесом, науковими групами та стартапами, створюючи сприятливе середовище для технологічних досягнень та інновацій.

Universitat Autònoma de Barcelona в Іспанії є прикладом ресурсно-інноваційного підходу, спрямованого на задоволення потреб суспільства через розробку та накопичення ресурсів університету, який має велику кількість дослідницьких центрів та інкубаторів стартапів, які допомагають здобувачам вищої освіти та випускникам розвивати власні інноваційні проекти.

США мають велику кількість корпоративних університетів, що пов'язані з великими промисловими та торговими компаніями. Такі університети, як Stanford University, Massachusetts Institute of Technology, Harvard University, University of California, Columbia University, University of Texas at Austin та University of Pennsylvania створюють сприятливі умови для розвитку підприємництва та інновацій, надаючи здобувачам освіти, викладачам та дослідникам можливості працювати над стартапами, розвивати нові технології та співпрацювати з бізнесом для комерціалізації ідей.

Канада відрізняється регіональною спрямованістю багатьох університетів, які постійно розширюють спектр освітніх послуг та отримують додатковий дохід від навчання. Також у Канаді відзначається поширення віртуальних (електронних) університетів, які надають можливість дистанційного навчання. Такі підприємницькі університети Канади, як University of Waterloo, University of Toronto, University of British Columbia, McGill University та Simon Fraser University сприяють розвитку підприємництва та інновацій.

Австралія визначається гнучкістю використання інформаційних технологій у вищій освіті та розвитком відкритих курсів. В країні також існують видатні підприємницькі університети, які сприяють розвитку інновацій та підприємництва, наприклад, такі як University of Sydney, University of Melbourne, University of Queensland, University of Technology Sydney та Monash University. Наведені університети надають здобувачам вищої освіти та дослідникам можливості розвивати свої ідеї та проекти, отримувати фінансову підтримку та співпрацювати з індустрією для комерціалізації нових технологій і продуктів.

У Японії університети залишаються спеціалізованими та відповідають певним потребам галузей промисловості. Такі університети, як The University of Tokyo (Todai), Kyoto University, Keio University, Waseda University та Osaka University грають важливу роль у розвитку наукових досліджень, технологічних інновацій та підприємництва в Японії та надають здобувачам вищої освіти та дослідникам можливості працювати над новаторськими проектами та співпрацювати з бізнесом для комерціалізації наукових розробок.

Досвід підприємницьких університетів в Китаї вражає своєю розмаїтістю та впливом на розвиток інновацій, підприємництва й економіки в цілому. Велика кількість університетів в Китаї активно співпрацюють з бізнесом, урядом та науковими інститутами для створення інноваційних продуктів та розвитку стартапів. Такі університети, як Tsinghua University (Qinghua), Peking University (Beida), Zhejiang University (ZJU), Fudan University та Shanghai Jiao Tong University (SJTU) сприяють створенню інноваційних продуктів, розвитку нових технологій та підтримці підприємницьких починань. Вони працюють над комерціалізацією досліджень, співпрацюють з бізнесом та забезпечують здобувачам вищої освіти та дослідникам доступ до ресурсів для розвитку своїх ідей. Разом з урядовими ініціативами, такими як "Масштабна інноваційна програма 2.0" (Mass Entrepreneurship and Innovation 2.0), ці університети сприяють створенню інноваційної екосистеми в Китаї.

Україна також активно розвиває підприємницькі університети та сприяє розвитку підприємницької активності серед здобувачів вищої освіти та випускників. В Україні діють академічні інкубатори та технопарки, які сприяють розвитку стартапів та інноваційних проектів. Вітчизняні університети активно встановлюють партнерство з бізнес-середовищем для спільних досліджень та стажування здобувачів вищої освіти. Ось декілька прикладів вітчизняних підприємницьких університетів:

1. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (ІФНТУНГ) активно співпрацює з енергетичними компаніями та іншими галузями промисловості. Університет має власний інкубатор та центр комерціалізації технологій для підтримки стартапів та інноваційних проектів у сфері енергетики;

2. Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУ) - є одним із найстарших та найпрестижніших університетів України та активно співпрацює з бізнесом та громадським сектором. Університет має ряд програм та проектів, спрямованих на підтримку підприємництва та інновацій;

3. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» володіє великою науковою базою та активно розвиває інноваційні напрями досліджень. Університет співпрацює з промисловими підприємствами та має власний інноваційний парк «Kyiv Polytechnic Innovation» для підтримки стартапів;

4. Національний університет «Львівська політехніка» також активно працює над розвитком підприємництва та інновацій. Університет має інкубатори та центри підтримки стартапів, а також співпрацює з місцевими індустріальними партнерами;

5. Національний університет «Одеська політехніка» спеціалізується на інформаційних технологіях та активно працює над розвитком інноваційних проектів. Університет має інкубатори та лабораторії для підтримки стартапів у сфері ІТ та програмування.

Необхідно відзначити, що всі університети в Україні створюють сприятливі умови для розвитку підприємництва та інновацій, надаючи здобувачам, викладачам та дослідникам можливість працювати над інноваційними ідеями та співпрацювати з бізнесом для комерціалізації нових технологій та продуктів.

Отже, всі розглянуті країни мають свої власні особливості та стратегії розвитку підприємницьких університетів, проте спільною рисою є активна співпраця з бізнесом, створення сприятливого середовища для інновацій та підтримка підприємницької активності серед здобувачів вищої освіти та викладачів.

Список літератури

- 1.The Cambridge Cluster. URL: www.cam.ac.uk/research
- 2.UK and Ireland gain in Horizon-2020 top-50 performers URL: <http://www.Universityworldnews.com/article.php?story=20151029>
- 3.The 25 Richest Colleges by Endowment Dollars Per Undergraduate URL: <http://chronicle.com/article/The-FinancialAid-Fine-Print/190131/>
- 4.Harvard University: Financial Report. Fiscal Year 2014. – 47 p. URL: finance.harvard.edu/annual-report
- 5.NACUBO, U.S. and Canadian Institutions Listed by Final Year (FY) 2014. Endowment Market Value, February 2015. URL: www.nacubo.org/Research/NACUBO-Commonfund_study_of_endowment/Public_NCSE_Tables.html.

УДК 330

І. Гнатенко, О. Щур, С. Янечко

q17208@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ІННОВАЦІЙ

Важливим аспектами сучасної науки є вивчення еволюції підприємництва та інновацій у науковому контексті, а також пояснення впливу соціологічних, економічних та інших засад на розвиток підприємництва. Необхідно враховувати усі аспекти, що формують економіку нового типу засновану на знаннях. Підприємство в економіці розглядається як активна господарська діяльність, забезпечує ризик та нестандартність мислення, що є інструментами для впровадження інновацій.

Інновації допомагають підприємствам адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Вони можуть оновлювати методи виробництва, покращувати якість продукції та отримувати економічний прибуток через нововведення. Підприємство стає основою для інноваційного розвитку. Інновації, у свою чергу, потребують активного підприємництва у всіх сферах економіки.

Важливими є дослідження еволюції інновацій в підприємстві. Що вказує на необхідні зміни у науковому підході до вивчення цього явища в традиційному суспільстві. Вивчення підприємництва постійно змінювалося та адаптувалося під впливом змін у суспільстві та економіці. Імпульси та виклики економічної системи стали каталізаторами для переосмислення та розвитку теорії підприємництва.

Невирішені проблеми, аномалії та колізії стимулюють науковий рух. Дослідники підприємництва зіштовхувалися із зовсім невирішеними проблемами та аномаліями, які не вписалися в існуючі теорії. Ці проблеми стимулювали переосмислення та вдосконалення підходів до вивчення концепцій підприємництва.

Зміни у науковому підході до підприємництва призвели до наукових революцій і зміни парадигми у вивченні цього феномену. Наукові революції дозволили дослідникам вносити нові ідеї та методології у сферу підприємництва.

Поява нових проблем та зростання складності наукового пізнання підприємництва призвели до зміни інструментарію та методів дослідження цього явища.

Підприємство як об'єкт дослідження постійно розвивається та адаптується під впливом змін у суспільстві та економіці, і вимагає постійного переосмислення та оновлення підходів до його вивчення.

Вивчення підприємництва - це складний та багатограний процес, існує кілька підходів та методів, які можуть бути використані для дослідження цього сектора економіки.

Економічний підхід. Аналіз економічних аспектів підприємництва, таких як витрати, доходи, прибуток, конкуренція, ринкові умови і т.д. Дослідження впливу підприємництва на економіку, зокрема, на зайнятість, ВВП та інші макроекономічні показники.

Соціальний підхід. Вивчення соціальних аспектів підприємництва, таких як вплив підприємства на суспільство, роль підприємця в громадському житті та ін. Можливе дослідження соціальних викликів, які породжують зв'язок з підприємництвом.

Психологічний підхід. Вивчення психологічних аспектів підприємництва, таких як мотивація підприємців, їх особистісні риси, прийняття ризику і т.д. Дослідження психологічних чинників, які впливають на прийняття рішень у підприємницькій діяльності.